

«ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ НАУКОВОЇ ДУМКИ В МЕНЕДЖМЕНТІ, ГАЛУЗЯХ СПОРТУ, ОБСЛУГОВУВАННЯ ТА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я»

IV Міжнародна студентська наукова конференція

16-17 жовтня 2025 року

Львів

УДК: 159.955.1:94-057.875

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ІСТОРІЇ

Вероніка ГОРОШКО
здобувач
Науковий керівник: **Валентина ЗАГАЛЕВИЧ**
викладач циклової комісії соціальної роботи,
психології та фізичної культури
ВСП Кам'янець- Подільський фаховий коледж
НРЗВО «Кам'янець- Подільський державний інститут» (Україна)

Формування критичного мислення в процесі вивчення історії є одним із ключових завдань сучасної освіти, адже воно сприяє розвитку здатності студентів не лише засвоювати фактичний матеріал, але й усвідомлювати його в ширшому контексті, аналізувати, співвідносити з іншими джерелами та робити власні обґрунтовані висновки.

По-перше, критичне мислення передбачає вміння працювати з історичними джерелами, оцінювати їхню достовірність та упередженість. Історичні факти завжди подаються через певну інтерпретацію, тому важливим є навчання учнів відрізняти факт від оцінки, реконструювати подію на основі різних поглядів, а також усвідомлювати, як і чому формуються історичні наративи[1].

По-друге, важливою особливістю є інтеграція порівняльного аналізу. Вивчення подій у контексті світової історії чи через зіставлення різних регіональних інтерпретацій дозволяє глибше зрозуміти багатогранність історичного процесу. Такий підхід розвиває здатність ставити запитання, сумніватися в однозначних твердженнях та оцінювати події з різних перспектив[2].

По-третє, критичне мислення формується завдяки застосуванню проблемно-орієнтованого навчання. Робота з історичними дилемами, аналіз альтернативних сценаріїв розвитку подій, дискусії навколо суперечливих

питань історії стимулюють здобувачів до аргументованого висловлення власної позиції та формування власних суджень.

По-четверте, важливим чинником є розвиток навичок роботи з інформацією. В умовах цифрового суспільства учні мають навчитися розрізняти науково обґрунтовані джерела та маніпулятивні матеріали, оцінювати авторитетність і надійність інформації, а також формувати вміння протидіяти історичним міфам та дезінформації.

По-п’яте, формування критичного мислення неможливе без комунікативної взаємодії. Обговорення історичних питань у групах, участь у дебатах, створення проєктів та презентацій сприяють розвитку здатності аргументувати власну думку та водночас уважно слухати і враховувати позицію інших. Критичне мислення є ключовою компетентністю у процесі вивчення історії, адже воно дозволяє не обмежуватися простим засвоєнням фактів, а формувати глибоке розуміння минулого через аналіз, співставлення та оцінку інформації [1].

Саме під час викладання історії можна доречно застосовувати технології розвитку критичного мислення, адже саме вміння аналізувати, аргументувати, відстоювати власну позицію формуються під час вивчення історії[2]. Досить цікавим прийомом дослідники вважають ***«генератор ідей»,*** за якого відбувається організація індивідуальної й групової форми роботи студентів на початковій стадії заняття, під час актуалізації наявного в них досвіду й знань. Даний прийом дозволяє з’ясувати думки студентів з приводу теми, що вивчається. Аналізуючи етап обміну інформації, то він проходить в певній послідовності. Студентам задається пряме запитання, наприклад «що вам відомо про Першу світову війну?». В свою чергу студенти згадують і записують у свій зошит все, що знають з даної теми протягом 1-2 хвилин.

Потім студенти працюють у парах або групах, де обмінюються інформацією. Виділяємо на обговорення не більше 3 хв. Це обговорення повинно бути організованим, конструктивним (знаходимо спільні риси та

розбіжності в судженнях). Далі кожна група по колу називає якусь одну відомість або факт, при цьому не повторюючи раніше сказаного(таким чином складається список ідей). Досить важливо те, що усі судження студентів викладач записує на дошці без коментувань, і уже на етапі освоєння інформації усі помилкові твердження виправляються [1].

Хочемо звернути увагу на ще один прийом, що називається ***«логічне дерево».*** Його можна використовувати під час обговорення проблем, пошуку рішень. Найкраще, якщо проблема розглядається з різних боків, а рішення опирається на досить ясну фактичну базу. У процесі читання студенти працюють наступним чином: коріння – то проблема, що розглядається в тексті. На самому стовбурі є основні та допоміжні гілочки. На основних діти відзначають причини виникнення досліджуваної проблеми. На допоміжних гілках розташовуються факти, що підтверджують наявність сформульованих ними причин. Записи повинні бути короткими, являти собою ключові слова або фрази, що відбивають суть, факти. При чому сформувати висновок можна записом на стовбурі «логічного дерева». [2].

Таким чином, визначені прийоми є необхідними при формування критичного мислення під час вивчення історії, що є багатогранним процесом, та поєднує роботу з джерелами, порівняльний аналіз, проблемно-орієнтоване навчання, цифрову грамотність та комунікативну взаємодію.

Список використаних джерел:

1. Методи формування та розвитку критичного мислення.URL: http://metodichka.at.ua/publ/teorija_metodika_tekhnologiji/interaktivni_tekhnologiji_navchannja/metodi_formuvannja_ta_rozvitku_kritichnogo_mislennja/2-1-0-18

2. Критичне мислення та технології його формування URL: http://tatjanavaskivska.blogspot.com/p/blog-page_13.html